

Κλινική εκπαίδευση 2012 - 2013

Ο κήπος των επίγειων απολαύσεων, Ιερώνυμος Μπος

Κλινική των ενορμήσεων και του συμπτώματος:
η πολύμορφη διαστροφή από το παιδί στον ενήλικα

Αθήνα 2012

Παρουσίαση της Κλινικής Εκπαίδευσης

Οι Κλινικές Εκπαιδεύσεις του Λακανικού πεδίου στηρίζουν τη διδασκαλία και μετάδοση της ψυχαναλυτικής θεωρίας και κλινικής, προσανατολισμένη από το έργο του Σ. Φρόιντ και του Ζ. Λακάν. Λειτουργούν στα πλαίσια της Διεθνούς των Φόρουμ του Λακανικού πεδίου και έχουν τη ρίζα τους στην ίδρυση του Κλινικού Τμήματος της Vincennes το 1974 από τον Ζακ Λακάν. Στόχος είναι ο αναλυτής να θέσει και να επεξεργαστεί ερωτήματα ως προς την ψυχαναλυτική πράξη και εμπειρία κι όπως έλεγε και ο ίδιος, να τον «ωθήσει να δηλώσει τους λόγους του». Στην περίπτωση αυτή διδάσκει από μια θέση του υποκειμένου.

Από το 1998 και μετά δημιουργήθηκαν τα πρώτα κλινικά κολέγια στη Γαλλία και σε άλλες χώρες του κόσμου στα πλαίσια της διεθνούς των Φόρουμ.

Η Κ.Ε.Λ.Π. απευθύνεται σε εκείνους που, όποιο και να είναι το πλαίσιο της πρακτικής τους, ψυχαναλυτές, ψυχοθεραπευτές, ψυχίατροι, ψυχολόγοι, επαγγελματίες ψυχικής υγείας, επιθυμούν να γνωρίσουν και να μελετήσουν τα επιστημικά ψυχαναλυτικά εργαλεία που θα τους επιτρέψουν να φωτίσουν, να εμβαθύνουν και να προσδεύσουν στην κλινική τους εμπειρία, αναφορικά με μια πρακτική που λαμβάνει υπόψη της το ασυνείδητο και τις επιπτώσεις του στην κλινική του υποκειμένου. Αυτό ισχύει τόσο για τους διδάσκοντες της Εκπαίδευσης που έχουν να «δηλώσουν τους λόγους» τους, όσο και για εκείνους που ονομάζουμε συμμετέχοντες, οι οποίοι όχι μόνο λαμβάνουν μια εκπαίδευση, αλλά και έχουν τη δυνατότητα να παράξουν μια εργασία που θα ληφθεί υπόψη από το εκπαιδευτικό πλαίσιο. Επίσης απευθύνεται σε όσους ενδιαφέρονται να γνωρίσουν περαιτέρω τον ψυχαναλυτικό λόγο.

Η διδασκαλία κατανέμεται σε ποικίλους άξονες:

-κλινικές ενότητες που περιλαμβάνουν μια κλινική παρουσίαση, τη συζήτησή της και την κλινική και θεωρητική επεξεργασία που ακολουθεί

-μελέτη περιπτώσεων που παρουσιάζονται από τους συμμετέχοντες και συζητούνται συλλογικά.

-μελέτη κειμένων του Φρόιντ και του Λακάν

-σεμινάρια ψυχαναλυτικής θεωρίας πάνω στις έννοιες και την προβληματική που αυτές προσεγγίζουν

Κάθε χρονιά επιλέγεται προς μελέτη ένα θέμα που συνδέεται με το θέμα των Κλινικών Κολεγίων της ψυχαναλυτικής κλινικής της Γαλλίας. Η επεξεργασία του γίνεται μέσα από τους παραπάνω άξονες εκπαίδευσης.

Για τη χρονιά **2012-2013**, το θέμα είναι: **«Κλινική των ενορμήσεων και του συμπτώματος: η πολύμορφη διαστροφή, από το παιδί στον ενήλικα».**

Παρουσίαση του θέματος της χρονιάς

Κλινική των ενορμήσεων και του συμπτώματος: η πολύμορφη διαστροφή από το παιδί στον ενήλικα

Η θεματική φέρει στο προσκήνιο των εργασιών μας την σεξουαλικότητα στην ψυχανάλυση και το ζήτημα της ικανοποίησης. Το σύμπτωμα στην κλινική είναι η κατεχορήν έκφραση αυτού που δεν μπορεί να συμβολοποιηθεί, να ονομασθεί και εμποδίζει τα υποκείμενα να αναλάβουν την σχέση τους με τον ευνουχισμό. Είναι εκεί που η αποτυχία του ευνουχισμού παίρνει διάφορες κλινικές μορφές μέσα στην νεύρωση, την ψύχωση και την διαστροφή.

Ο Φρόντ αποδίδει στο σύμπτωμα μια ασυνείδητη σεξουαλική πραγματικότητα και με την πρώτη θεωρητική επεξεργασία στα *Τρεις μελέτες για τη θεωρία της σεξουαλικότητας* το 1905, καταθέτει ότι το παιδί στον ενήλικα απολαμβάνει ως «πολύμορφος διαστροφικός» μέσα από τις ενορμήσεις που εδράζουν στο ίδιο του τα σώμα και τα αντικείμενά τους. Η διαστροφή είναι γενικότερα έκφραση στο σύμπτωμα μιας ευρύτερης καθήλωσης. Η ψυχαναλυτική θεραπεία θα φέρει στο φως το κρυμμένο νόημα αυτών των συμπτωμάτων και φαντασιώσεων μέσα απ' την διεργασία του ασυνείδητου και την αποκωδικοποίηση των μορφωμάτων του.

Η σύνδεσή από τον Λακάν του ασυνείδητου με τον τόπο του Άλλου ως τόπο της ομιλίας, ως αυτό που μιλάει εκεί, θα αναδείξει τη θέση της ενόρμησης ως μιας επίπτωσης μιας ομιλίας που συνδέεται με το σώμα. Ο Φρόντ συνδέει το σύμπτωμα επίσης με την ενόρμηση του θανάτου, «η σιωπή των ενορμήσεων» σε αντίθεση με την ενόρμηση της ζωής. Στο Σεμινάριο XI, *Οι τέσσερις θεμελιακές έννοιες της ψυχανάλυσης*, θα επιμείνει για την θέση στην ψυχανάλυση εκείνου του ασυνείδητου που εμφανίζεται μέσα από το ολισθημα στην ομιλία, το σκόνταμμα, την λήθη, το σημείο όπου εμφανίζεται κάτι από το πραγματικό.

Το παιδί, πριν υποκειμενοποιηθεί, ήδη είναι φορέας ενός λεχθέντος, μιλιέται πριν εισαχθεί στον λόγο και πέρα από το γεγονός ότι είναι διαιρεμένο από το σημαίνον, είναι «εμποτισμένο από την γλώσσα»¹. Οι ενορμήσεις ως επίπτωση πάνω στο σώμα ενός λεχθέντος αναδεικνύουν μια άλλη διάσταση στο σύμπτωμα ως συμβάν του πραγματικού. Από τη μια, το υποκείμενο είναι επίπτωση του σημαίνοντος και απ' την άλλη, υπάρχουν απολαύσεις οι οποίες δεν σημαίνονται και μορφοποιούνται στον πυρήνα του συμπτώματος. Ο ίδιος ο Φρόντ αναφερόμενος στην επίτευξη μιας αναλυτικής θεραπείας, μίλησε για την εξαγωγή αυτού που ονομάζει «το κόκκαλο του συμπτώματος».

Το ερώτημα της σεξουαλικότητας και της σύνδεσής της με την πράξη γίνεται ερώτημα που αφορά το είναι και την προέλευση του, στο σημείο όπου δεν υπάρχει απάντηση από τον Άλλο, «ποιάς επιθυμίας είμαι δημιούργημα;». Η ψυχαναλυτική κλινική, ως εμπειρία ομιλίας σε επεξεργασία μέσα στη μεταβίβαση αυτού που απουσιάζει στον Άλλο, έχει συνέπειες. Η ανάδυση της «παιδικής γλώσσας» και των σωματικών επιπτώσεων της δημιουργεί τη δυνατότητα να προκύψει μια ικανοποίηση μέσα από την εν δράσει επιθυμία για γνώση.

Μαργαρίτα Νικολαΐδου
Οκτώβρης 2012

---

¹ J. Lacan , Sur le symptôme [Ομιλία στην Γενεύη], Οκτώβρης 1975, ανέκδοτο.

Οργάνωση σπουδών & προϋποθέσεις εγγραφής

Οι διδασκαλίες που προτείνονται, κατανέμονται ως εξής:

I. **Κλινική ενότητα**, περιλαμβάνει παρουσίαση ασθενούς, το σχολιασμό της και την κλινική και θεωρητική της επεξεργασία.

II. **Θεωρητικό σεμινάριο**, πάνω στην ψυχαναλυτική θεωρία μέσα από τη μελέτη θεωρητικών κειμένων του Σίγκμουντ Φρόιντ και του Ζακ Λακάν, που έχει ως στόχο τη μετάδοση της αναλυτικής εμπειρίας και την περαιτέρω γνώση του ψυχαναλυτικού λόγου.

III. **Μελέτη κειμένων**, όπου γίνεται ανάγνωση και επεξεργασία επιλεγμένων κειμένων ή Σεμιναρίων του Ζακ Λακάν και του Σίγκμουντ Φρόιντ μέσα από τη μετάδοση μιας αρθρωμένης γνώσης που κατατίθεται μέσα στα κείμενα αυτά.

IV. **Κλινικό εργαστήριο**, όπου γίνεται επεξεργασία κλινικών περιπτώσεων που παρουσιάζουν οι συμμετέχοντες, η οποία συνοδεύεται από μια εργασία κλινικής εμβάθυνσης σε σημαντικά κλινικά ερωτήματα.

V. **Ημερίδες εργασιών**, θα γίνουν δυο ημερίδες κατά τη διάρκεια της χρονιάς, όπου θα λάβουν μέρος ανταλλαγές ανάμεσα σε διδάσκοντες και συμμετέχοντες των σεμιναρίων, γύρω από τη θεματική της χρονιάς. Το αναλυτικό πρόγραμμα θα δοθεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

VI. **Ομάδες εργασίας**, οι οποίες μπορούν να συσταθούν στα πλαίσια της Κλινικής Εκπαίδευσης με την εθελοντική συμμετοχή όσων επιθυμούν να εργαστούν πάνω σε ένα ερώτημα, θέμα, ή κείμενο, που αφορά την ψυχαναλυτική εμπειρία και την κλινική της.

VII. **Ημερίδες ψυχαναλυτικής κλινικής**, Δυο ημερίδες εκπαίδευσης με προσκεκλημένους ψυχαναλυτές Αναλυτές-Μέλη-Σχολής, της Διεθνούς των Φόρουμ και της Σχολής Ψυχανάλυσης Λακανικού Πεδίου. Περιλαμβάνουν θεωρητικό και κλινικό μέρος και στοχεύουν στην επεξεργασία ενός θέματος από την ψυχαναλυτική εμπειρία.

Στόχος του κύκλου σπουδών του Κ.Ε.Λ.Π. όπου κάθε έτος επεξεργάζεται μια διαφορετική γενική θεματική, είναι να επιτρέψει σε κάθε συμμετέχοντα στο πέρας του κύκλου σπουδών να έχει γνωρίσει επαρκώς τις δυνατότητες της κλινικής συνέντευξης αναλυτικού προσανατολισμού, την κλινική ανάγνωση και επεξεργασία μιας περίπτωσης, καθώς επίσης και να έχει εμβαθύνει στην ανάγνωση και μελέτη κειμένων.

Βεβαίωση σπουδών αποδίδεται στους συμμετέχοντες που είναι παρόντες συστηματικά και οι οποίοι θα δώσουν μια εργασία πάνω σε μια κλινική μελέτη στο τέλος του κύκλου σπουδών.

Για την εγγραφή:

Μια πρώτη επικοινωνία είναι απαραίτητη και μια συνέντευξη στη συνέχεια.

Πληροφορίες: 210 9961000 και 694 6124258

Οι διδάσκοντες στην ΚΕΛΠ είναι οι:

Γιάννα Βισβίκη, Μαρία Κουκουμάκη, Μαργαρίτα Νικολαΐδου και Πάνος Σερέτης. Επίσης, συμμετέχουν στο πρόγραμμα συνάδελφοι διδάσκοντες από τα κλινικά κολέγια του Λακανικού Πεδίου της Γαλλίας.

Προσκεκλημένοι διδάσκοντες για τη φετινή χρονιά είναι:

Σολ Απαρίσιο, Αναλύτρια-Μέλος της Σχολής

Μαρκ Στρως, Αναλυτής-Μέλος της Σχολής

Παρουσίαση ασθενούς

Από την εποχή του Σαρκό, η παραδοσιακή πρακτική της παρουσίασης ασθενούς είχε ως στόχο να επιβεβαιώσει τη γνώση που προέκυπτε ήδη από τη μελέτη της θεωρίας. Ο Λακάν ξαναπαίρνει αυτή την πρακτική και την συνδέει με την αναλυτική κλινική: από τη θέση του αναλυτή ακούει την εκφορά του ασθενούς.

Εγκαθιδρύει έτσι ένα εργαλείο προσανατολισμένο από την ψυχανάλυση και προσδιορίζει τη δομή τριών όρων: του αναλυτή, του ασθενούς μέσα από την υποκειμενική του θέση και το ακροατήριο των κλινικών που το ονομάζει «ο τρίτος» ως κάποιος που είναι σε θέση να ακούσει επίσης τον ασθενή.

Μετά τη συνέντευξη με τον ασθενή λαμβάνει χώρα συζήτηση και επεξεργασία της παρουσίασης, όπου το ακροατήριο μπορεί να συμπληρώσει το υλικό της συνέντευξης και να συμμετάσχει στην επεξεργασία των βασικών ερωτημάτων που θέτει η παρουσίαση, όπως το θέμα της δομής του υποκειμένου, της αποκωδικοποίησης των συμπτωμάτων και της ιδιαίτερης υποκειμενικής του θέσης.

Σήμερα, μέσα απ' αυτή την πρακτική μπορούμε να αποκομίσουμε ως αναλυτές μια διδακτική εμπειρία: για τη διαδρομή του ασθενούς, για τη διδασκαλία που συνιστά αυτός ο χρόνος κοινού συλλογισμού που ακολουθεί την παρουσίαση και για τη μοναδικότητα της κλινικής προσέγγισης που αυτό το εργαλείο επιτρέπει.

Πρόγραμμα κλινικής εκπαίδευσης 2012-2013

I. Κλινική ενότητα

Παρουσίαση ασθενούς από την ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ

Α' μέρος: παρουσίαση ασθενούς και γενικός σχολιασμός της περίπτωσης

Β' μέρος: εμβάθυνση στην επεξεργασία της περίπτωσης και θεωρητικές αναφορές.

Παρασκευή 10:00 – 13:00

Ημερομηνίες: 14 Δεκεμβρίου 2012, 18 Ιανουαρίου 2013, 15 Μαρτίου, 19 Απριλίου, 14 Ιουνίου.

Τόπος: Κέντρο Πρόληψης Ελληνικού-Αργυρούπολης, Αγίας Βαρβάρας 36, 164 52, τηλ. 210 9961000

II. Θεωρητικό σεμινάριο

Η ΕΝΟΡΜΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΡΟΙΝΤ ΣΤΟΝ ΛΑΚΑΝ

από τους ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΚΟΥΜΑΚΗ και ΙΩΑΝΝΑ ΒΙΣΒΙΚΗ

Φέτος, θα μελετήσουμε την έννοια της ενόρμησης, διατρέχοντας τα βασικά σημεία της πορείας της στη διδασκαλία του Φρόιντ και του Λακάν.

Ο Φρόιντ φέρνει τον όρο *Trieb* για πρώτη φορά το 1905, για να ορίσει «τον ψυχικό εκπρόσωπο μιας πηγής συνεχούς διέγερσης, που προέρχεται από το εσωτερικό του οργανισμού». Το 1915, θα προχωρήσει τοποθετώντας την ενόρμηση «στο όριο του σωματικού και του ψυχικού». Το 1920 οδηγείται στην ενόρμηση του θανάτου ωθούμενος από τον καταναγκασμό για επανάληψη, μέσα από αυτό που αντιστέκεται και το οποίο είναι ενορμητικής τάξης. Δύο χρόνια πριν τον θάνατο του (1937), αναρωτιέται αν η ανάλυση μπορεί να προφυλάξει τον «θεραπευόμενο από την πιθανότητα να νοσήσει στη συνέχεια από μια νεύρωση που θα οφείλεται στην ίδια ορμική ρίζα».

Ο Λακάν, ως το 1964, εξηγούσε την ενόρμηση βασιζόμενος στη λογική του σημαίνοντος. Σταθμό για το θέμα αποτελεί το 11^ο Σεμινάριό του *Οι τέσσερις θεμελιακές έννοιες της ψυχανάλυσης*, όπου θα κατασκευάσει μια άρθρωση μεταξύ του ασυνειδήτου ως σημαίνοντος και του φροϋδικού Αυτό, αναδεικνύοντας τη σχέση του υποκειμένου του ασυνειδήτου με το σεξουαλικό και το ενορμητικό. Από εκεί κι έπειτα, εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο αρθρώνονται το υποκείμενο στο πεδίο του σημαίνοντος και το υποκείμενο στο πεδίο της ενόρμησης.

Με τη θεωρία του ενορμητικού αντικειμένου ως αντικειμένου α , ο Λακάν καινοτομεί. Το αντικείμενο α αναγνωρίζει το πραγματικό της απόλαυσης, δηλαδή το γεγονός ότι, για το ομιλ-όν, όλη η απόλαυση δεν ανάγεται στο σημαίνον. Αυτό είναι ένα εμπόδιο στο οποίο προσκρούει η ψυχαναλυτική ερμηνεία αστοχώντας μπροστά στο σύμπτωμα. Γι' αυτό και ο Λακάν προτείνει μια ερμηνεία που να στοχεύει πέρα από το νόημα και επικαλείται μια ηθική, που είναι μια ηθική της επιθυμίας, ή αλλιώς, ηθική της επιθυμίας του ψυχαναλυτή.

Σάββατο 10:00 – 11:30

Ημερομηνίες: 24 Νοεμβρίου, 15 Δεκεμβρίου 2012, 19 Ιανουαρίου 2013, 16 Φεβρουαρίου, 16 Μαρτίου, 20 Απριλίου, 25 Μαΐου, 15 Ιουνίου.

Τόπος: Αμφιθέατρο Ιατρικού Κέντρου Αθηνών (Κτήριο Ε), Διστόμου 5-7, Μαρούσι, τηλ. 210 6198100-120

ΦΑΝΤΑΣΙΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΛΙΝΙΚΗ

από τον ΠΑΝΟ ΣΕΡΕΤΗ

Η διαστροφή είναι θέμα που απασχόλησε ιδιαίτερα συχνά τόσο τον Φρόντλ όσο και τον Λακάν. Ο πρώτος την επικαλέστηκε σε σχέση με την ενόρμηση, στον βαθμό που αντιτάσσεται στην υποτιθέμενη γενετήσια νόρμα της σεξουαλικότητας. Ο δεύτερος επαναλάμβανε σε σχέση με την φαντασίωση ότι ο νευρωσικός προσβλέπει στη διαστροφή χωρίς ποτέ να την φτάνει. Ωστόσο, παρότι καταλογίζουμε εν γένει στη σεξουαλικότητα και στη φαντασίωση μία διαστροφική πλευρά, η διαστροφή ως υποκειμενική θέση, ως δομή, είναι κάτι διαφορετικό και συνεπάγεται διαφορετική τοποθέτηση απέναντι στον παρτενέρ και την απόλαυση.

Σάββατο 11:30 – 13:00

Ημερομηνίες: 24 Νοεμβρίου, 15 Δεκεμβρίου 2012, 19 Ιανουαρίου 2013, 16 Φεβρουαρίου, 16 Μαρτίου, 20 Απριλίου, 25 Μαΐου, 15 Ιουνίου.

Τόπος: Αμφιθέατρο Ιατρικού Κέντρου Αθηνών (Κτήριο Ε), Διστόμου 5-7, Μαρούσι, τηλ. 210 6198100-120

III. Κλινικό σεμινάριο

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ: το σώμα, η ομιλία, το σύμπτωμα

από την ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ

Σεμινάριο μελέτης και κλινικής επεξεργασίας σε σχέση με την εισαγωγή του μικρού παιδιού στη γλώσσα και τις επιπτώσεις της στο σώμα, καθώς και με σημαντικά ζητήματα της κλινικής του παιδιού, με αναφορά στα κείμενα του Ζακ Λακάν *Παρατηρήσεις για την αναφορά του Ντανιέλ Λαγκάς* (1960) και *Ομιλία στη Γενεύη για το Σύμπτωμα* (1970).

Επίσης, θα υπάρχουν εισηγήσεις συναδέλφων και εξωτερικών συνεργατών του Κέντρου Ημέρας για το παιδί.

Τετάρτη 12:45 – 14:45

Ημερομηνίες: 12 Δεκεμβρίου 2012, 16 & 30 Ιανουαρίου 2013, 13 & 27 Φεβρουαρίου, 13 & 27 Μαρτίου, 10 & 24 Απριλίου, 29 Μαΐου

(το πλήρες πρόγραμμα θα αναρτηθεί από το Κέντρο Ημέρας για το παιδί «Λιθαράκι» στα τέλη Οκτώβρη).

Τόπος: Κέντρο Ημέρας για το παιδί «Λιθαράκι», Αδριανού 21, Ν. Ψυχικό, τηλ. 210 6514865

IV. Κλινικό εργαστήριο

από την ΙΩΑΝΝΑ ΒΙΣΒΙΚΗ

Σχολιασμός: ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΚΟΥΜΑΚΗ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ και ΠΑΝΟ ΣΕΡΕΤΗ

Αυτό το εργαστήριο προσφέρει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να επεξεργαστούν ιδιαίτερα σημεία και ερωτήματα που συναντούν στην πρακτική τους. Με βάση τα ερωτήματά τους για την κλινική περίπτωση την οποία παρουσιάζουν, χρειάζεται να αναδυθεί η κλινική του υποκειμένου και η ιδιαιτερότητά του και να αναδειχθούν τα εργαλεία και οι αρχές της ψυχαναλυτικής κλινικής.

Παρασκευή 10:00 – 13:00

Ημερομηνίες: 23 Νοεμβρίου 2012, 15 Φεβρουαρίου 2013, 24 Μαΐου.

Τόπος: Κέντρο Πρόληψης Ελληνικού-Αργυρούπολης, Αγίας Βαρβάρας 36, 164 52, τηλ. 210 9961000

V. Ημερίδες εργασιών

Θα πραγματοποιηθούν δυο ημερίδες κατά τη διάρκεια της χρονιάς, με στόχο την ανταλλαγή και την επεξεργασία ερωτημάτων, θεωρητικών και κλινικών, στα πλαίσια της φετινής θεματικής.

VI. Ημερίδες ψυχαναλυτικής κλινικής

Ανοιχτές ημερίδες με στόχο την μελέτη θεωρητικών και ερωτημάτων από διδάσκοντες και συμμετέχοντες με προσκεκλημένους συναδέλφους από τη Σχολή και τη Διεθνή των Φόρουμ.

- **Ημερίδα με τη Σολ Απαρίσιο**
Παρασκευή 19 & Σάββατο 20 Οκτωβρίου 2012
- **Ημερίδα με τον Μαρκ Στρως**
Παρασκευή 29 & Σάββατο 30 Μαρτίου 2013

Απαρίσιο Σολ

Κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, ΑΜΣ και πρόεδρος [2010-2012] της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού, διδάσκουσα στο Κλινικό Κολλέγιο του Παρισιού, συγγραφέας πολυάριθμων άρθρων και εργασιών που έχουν δημοσιευτεί σε γαλλικές και διεθνείς συλλογές
(τηλ. 01 42801154, mail: solaparicio@aol.com)

Βισβίκη Γιάννα

Κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
(τηλ. 697 3623518, mail: joanvis@otenet.gr)

Κουκουμάκη Μαρία

Κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου, Εκπρόσωπος του Φ.Ψ.Λ.Π. Αθήνας 2010-2012 (τηλ. 697 5875301, mail: koukoumaki@hotmail.com)

Νικολαΐδου Μαργαρίτα

Κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, ΑΜΣ της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
(τηλ. 694 6124258, mail: mnicolai@otenet.gr)

Σερέτης Πάνος

Κλινικός ψυχολόγος, Μέλος του Φόρουμ Ψυχανάλυσης του Λακανικού Πεδίου Αθήνας
(τηλ. 697 3352048, mail: pan.seretis@gmail.com)

Στρως Μαρκ

Ψυχίατρος, ψυχαναλυτής, ΑΜΣ της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου και μέλος του Διεθνούς Κολλεγίου Εγγύησης, διδάσκων στο Κλινικό Κολλέγιο του Παρισιού, συγγραφέας πολυάριθμων άρθρων και βιβλίων.
(τηλ. 01 43487505, mail: strauss.m@wanadoo.fr)

Βιβλιογραφία

FREUD Sigmund :

- Τρεις μελέτες για τη θεωρία της σεξουαλικότητας, εκδόσεις Επίκουρος, Αθήνα, 1991.
- Εισαγωγή στο ναρκισσισμό. Φετιχισμός. Το οικονομικό πρόβλημα του μαζοχισμού, εκδόσεις Νίκας/Ελληνική παιδεία, Αθήνα, 2012.
- «Από την ιστορία μιας παιδικής νεύρωσης: Ο Βόλφσμαν», in *Τρία ιστορικά ασθeneίας*, εκδόσεις Επίκουρος, Αθήνα, 1995, σελ. 235-392.
- «Un enfant est battu», in *Névrose, psychose et perversion*, éditions PUF, Paris, 1973.
- «Le clivage du moi dans le processus de défense», in *Résultats, Idées, Problèmes II*, éditions PUF, Paris, 1985.
- Πέντε διαλέξεις για την ψυχανάλυση, εκδόσεις Αβραάμ, Αθήνα, 4^η και 5^η διάλεξη, σελ. 67-94.
- «La sexualité dans l'étiologie des névroses», in *Résultats, Idées, Problèmes I*, éditions PUF, Paris, 1984, σελ. 75-97.

LACAN Jacques :

- Le Séminaire, livre I, Les écrits techniques de Freud*, éditions Seuil, Paris, 1975, σελ. 233-258.
- Le Séminaire, livre II, Le moi dans la théorie de Freud et dans la technique de la psychanalyse*, éditions Seuil, Paris, 1978, σελ. 83-162.
- Le Séminaire, livre IV, La relation d'objet*, éditions Seuil, Paris, 1994, μαθήματα 19ης Δεκεμβρίου 1956 και 16^{ης}, 23^{ης} και 30^{ης} Ιανουαρίου και 6^{ης} Φεβρουαρίου 1957, σελ. 77-92, 111-177.
- Le Séminaire, livre V, Les formations de l'inconscient*, éditions Seuil, Paris, 1998, Paris, Seuil, μάθημα 12^{ης} Φεβρουαρίου 1958, σελ. 233-248.
- Le Séminaire, livre VI, Le désir et son interprétation*, μαθήματα 3^{ης}, 10^{ης}, 17^{ης} και 24^{ης} Ιουνίου 1959, ανέκδοτο.
- Le Séminaire, livre X, L'Angoisse*, éditions Seuil, Paris, 2004, μάθημα 28^{ης} Νοεμβρίου 1962 και 6^{ης} Μαΐου 1963, σελ. 53, 185-198.
- Le Séminaire, livre XVI, D'un Autre à l'autre*, éditions Seuil, Paris, 2006, σελ. 21, 247-261, 295-307.
- Le Séminaire, livre XXII, R.S.I.*, μαθήματα 21^{ης} Ιανουαρίου και 18^{ης} Φεβρουαρίου και 8^{ης} Απριλίου 1975, ανέκδοτο.
- Le Séminaire XXIII, Le sinthome*, éditions Seuil, Paris 2005.
- Σεμινάριο XX, Ακόμη*, εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα, 2011.
- «D'une question préliminaire à tout traitement de la psychose», in *Écrits*, éditions Seuil, Paris, 1966, σελ. 531-583 [διατίθεται ελληνική μετάφραση για αποκλειστική χρήση των μελών των Φόρουμ Ψυχανάλυσης του λακανικού πεδίου].
- «Remarque sur le rapport de Daniel Lagache: psychanalyse et structure de la personnalité», in *Écrits*, éditions Seuil, Paris, 1966, σελ.647-684.
- «Sur le symptôme» [Ομιλία στην Γενεύη], Οκτώβρης 1975, ανέκδοτο.
- «Lituraterre», in *Autres écrits*, éditions Seuil, Paris, 2001, σελ. 11-20.
- «Jeunesse de Gide ou la lettre et le désir», in *Écrits*, éditions Seuil, Paris, 1966, σελ.739-764.
- «Kant avec Sade», in *Écrits*, éditions Seuil, Paris, 1966, σελ.765-790.
- Je parle aux murs*, éditions Seuil, Paris, 2011, σελ. 60-64, 73-105.

SOLER Colette :

- Le symptôme et l'analyste*, cours 2004-2005, Collège Clinique de Paris, κεφάλαια 7, 8, 9, 10, 11.
- «Perversion généralisée», in *Que faisons nous des symptômes?*, RCCCL N°5, éditions Hermann, Paris, 2006.

STRAUSS Marc :

- «Ενόρμηση και σύμπτωμα», in *Τι είναι εύρημα; Δοκίμια για τη λακανική ψυχανάλυση*, εκδόσεις Κατάρτι, Αθήνα, 2005, σελ. 41-53.

Εκδόσεις

ΦΟΡΟΥΜ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

Τετράδια

τεύχος 1^ο, *Το λακανικό Πεδίο, Τα μορφώματα του ασυνειδήτου*, 2005

τεύχος 2^ο, *Από την υστερία στον υστερικό λόγο*, 2008

τεύχος 3^ο, *Κλινική και δομή*, 2009

Analyticon Εκδόσεις Πάσσαρη, Αθήνα

Τεύχος 1^ο, *Η ψυχαναλυτική εμπειρία*, 2011

Έκδοση Κλινικής Εκπαίδευσης Λακανικού Πεδίου

Τεύχος 1^ο, *Συναισθήματα-affects του πραγματικού και σώμα*, 2012

Βιβλία

• Μαρκ Στρως, *Τι είναι εύρημα στην ψυχανάλυση*; Εκδόσεις Κατάρτι, Αθήνα, 2005

• Κ. Σολέρ, Ζ. Αντάμ, Ν. Σουλβέστρ, Λ. Σολέρ, *Η ψυχανάλυση, όχι η ενιαία σκέψη, Η ιστορία μιας μοναδικής κρίσης*, εκδόσεις Κατάρτι, Αθήνα, 2007

• Συλλογικό έργο, (Κ. Σολέρ, Α. Κινέ, Ζ. Αντάμ, Φ. Γκορόγκ, κ.α.), *Μελαγχολίες*, εκδόσεις Ηριδανός, Αθήνα, 2009

• Συλλογικό έργο (εισαγωγή Κολέτ Σολέρ), *2001 ο Λακάν μέσα στον αιώνα*, εκδόσεις Synergie, Αθήνα, 2011

• Κ. Σολέρ, *Η λογοτεχνική περιπέτεια ή η εμπνευσμένη ψύχωση*, εκδόσεις Ερατώ, Αθήνα, 2003.

• Κ. Σολέρ, *Η γυναικεία οδύνη, τα καταθλιπτικά συναισθήματα, τα συναισθήματα του ασυνειδήτου ως πραγματικό*, εκδόσεις Φ.Ψ.Λ.Π.Α, Αθήνα, 2012.

Εκδόσεις γραπτών κειμένων και Σεμιναρίων του Ζακ Λακάν

προς αποκλειστική χρήση των μελών της Διεθνούς των Φόρουμ

• *Η διδασκαλία της ψυχανάλυσης*, 1957

• *Η τοποθέτηση του ασυνειδήτου*. 1966

• *Περί του ιστορικού μας*

• *Η επιθετικότητα στην ψυχανάλυση*, 1948

• *Περί ενός προκαταρκτικού ερωτήματος σε κάθε πιθανή θεραπευτική αγωγή της ψύχωσης*, 1959

• «*Η λογική του ευνουχισμού*», *Σεμινάριο V, Τα μορφώματα του ασυνειδήτου*, 1957-1958

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΥΜ
ΣΧΟΛΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΥΜ ΤΟΥ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ
ΦΟΡΟΥΜ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

Τα Φόρουμ του Λακανικού πεδίου δημιουργήθηκαν σε διεθνές επίπεδο το 1998 σε διάφορες χώρες στον κόσμο, όπως στην Αργεντινή, Βραζιλία, Βενεζουέλα, Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Αυστραλία, Ισραήλ, Αμερική. Η επιστημική τους βάση υπήρξε το λακανικό πεδίο, ονομασία που προτείνει ο Ζακ Λακάν στο *Σεμινάριο L'envers de la psychanalyse (Η άλλη όψη της ψυχανάλυσης)* το 1967 ως ένα νέο επιστημικό πεδίο έρευνας για την ψυχανάλυση. Πρόκειται για το πεδίο των απολαύσεων, εκείνο το οποίο ορίζεται από τις επιπτώσεις των τεσσάρων λόγων στα υποκείμενα.

Διεθνείς συναντήσεις (Ευρώπη/Λ. Αμερική εναλλάξ) πραγματοποιούνται κάθε δύο χρόνια με τις διάφορες θεματικές. Ήδη, έχουν πραγματοποιηθεί: *Οι ερμηνείες στην ψυχανάλυση, Οι σεξουαλικές πραγματικότητες και το ασυνείδητο* (Παρίσι, 2006), *Ο χρόνος του υποκειμένου του ασυνείδητου* (Σάο Πάολο, 2008), *Το ομιλόν σώμα* (Ρώμη, 2010), *Τι απαντά ο ψυχαναλυτής; Ηθική και κλινική* (Ρίο ντε Τζανέιρο, 2012).

Εκδίδει on line το περιοδικό *Heterite* και *Wunsch*, όπως και τον κατάλογο των μελών της διεθνούς των Φόρουμ και της Σχολής *Repertoire*.

Η λειτουργία των Φόρουμ ορίζεται στη *Χάρτα* της Διεθνούς των Φόρουμ. Σκοπός τους είναι η στήριξη του ψυχαναλυτικού λόγου μέσα στον κοινωνικό δεσμό σε σχέση με τους άλλους λόγους, όπως αυτόν της επιστήμης, των άλλων ανθρωπίνων επιστημών κ. α.

Οι Κλινικές Εκπαιδεύσεις και τα Κλινικά Κολέγια δημιουργήθηκαν σχεδόν ταυτόχρονα για να υποστηρίξουν τη μετάδοση και τη διδασκαλία της ψυχαναλυτικής θεωρίας και της κλινικής που προσανατολίζεται από το έργο του Σ. Φρόιντ και του Ζ. Λακάν.

Το 2000 δημιουργήθηκε η Σχολή Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου, η οποία στηρίζει επιστημικά ζητήματα που αφορούν στην εκπαίδευση και διαμόρφωση του αναλυτή. Κύριο όργανο για τις εργασίες της είναι το καρτέλ, όπως το ονομάζει ο Ζακ Λακάν στην *Ιδρυτική Πράξη* του για τη σχολή το 1964, όπως και ο μηχανισμός του περάσματος που επινόησε το 1967 για τη λειτουργία της κοινότητας των αναλυτών με τρόπο ώστε να υποστηρίζεται το αναλυτικό αίτιο και η γνώση που απορρέει από την ψυχαναλυτική εμπειρία. Σ' αυτό συμβάλλουν όσοι συμμετέχουν σ' αυτή την επιστημική εμπειρία, οι περάτες, αυτοί που έχουν κάνει το πέρασμα, όπως και οι επεξεργασίες των καρτέλ του περάσματος. Τα τελευταία χρόνια, νέες επεξεργασίες πάνω στο τέλος της ανάλυσης, τις επιπτώσεις στο υποκείμενο και το πραγματικό ασυνείδητο έχουν παρουσιασθεί, στις διεθνείς συναντήσεις και ημερίδες και ακολουθούν τον Δεκέμβριο του 2012 στο Παρίσι, οι ημερίδες με θέμα *Τα συμπτώματα, τα συναισθήματα και το ασυνείδητο*.

Στα πλαίσια του Φ.Ψ.Λ.Π. Αθήνας λειτουργούν καρτέλ με αντικείμενο την επεξεργασία θεωρητικών κειμένων και επίκαιρων κλινικών ψυχαναλυτικών ζητημάτων, όπως το καρτέλ *Μελέτη του Σεμιναρίου Οι ψυχώσεις, Η κλινική του βορρόμειου κόμβου, Το νόημα και η αλήθεια στο σύμπτωμα*, κ.α.

Επίσης, στα πλαίσια του Σεμιναρίου Σχολής, έχει γίνει μελέτη ιδρυτικών κειμένων που αφορούν στο *Τι είναι μια αναλυτική σχολή*, όπως και στην *Αναλυτική πράξη και μεταβίβαση μέσα από τις νέες επεξεργασίες πάνω στο πραγματικό ασυνείδητο*.

Κάθε χρονιά, τα μέλη του Φόρουμ εργάζονται στα πλαίσια μιας επεξεργασίας θεματικών που αφορούν καίρια ζητήματα και ερωτήματα της ψυχανάλυσης και της μετάδοσης του αναλυτικού λόγου.

ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ
Κλινική εκπαίδευση 2012-2013

Όνοματεπώνυμο.....

Διεύθυνση οικ.....

Πόλη..... Τ.Κ.....

Τηλ..... Email.....

Επάγγελμα..... Τόπος εργασίας.....

Κόστος συμμετοχής: 260 ευρώ (φοιτητικό έως 26 ετών: 150 ευρώ)
Ισχύει για την συμμετοχή στο πρόγραμμα της Κλινικής εκπαίδευσης 2012-2013, όπως επίσης και στις δυο εκπαιδευτικές ημερίδες.

Το ποσό μπορεί να κατατεθεί στον αρ. Λογ. της Τράπεζας Πειραιώς: 5511 0591 16901 και να γίνει αποστολή του Δελτίου Εγγραφής, είτε ταχυδρομικά, είτε στην ηλεκτρονική μας διεύθυνση (info@champlacanien.gr).

Η πληρωμή μπορεί επίσης να γίνει και μέσω της ιστοσελίδας μας: www.champlacanien.gr, με σύστημα ηλεκτρονικής πληρωμής.

ΦΟΡΟΥΜ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

Πόντου 36, 115 27 Αθήνα

τηλ. 210 7751212

info@champlacanien.gr

www.champlacanien.gr